

AKTUÁLNĚ

VLÁDA

ÚOOÚ: Metodika k plnění informační povinnosti a k souvisejícím ujednáním vůči zákazníkům

Úřad pro ochranu osobních údajů („ÚOOÚ“) zveřejnil dne 8. 4. 2015 Metodiku k plnění informační povinnosti v rámci všeobecných obchodních podmínek, tj. jakým způsobem má být zákazník v rámci všeobecných obchodních podmínek informován o zpracování osobních údajů při uzavírání a realizaci smluvního vztahu.

Metodika podrobně a návodně popisuje, jak by měla daná společnost postupovat, aby nebyl porušen zákon o ochraně osobních údajů, a na co by si měl zákazník při uzavírání smlouvy dávat pozor. Pro efektivní a zákonu odpovídající plnění informační povinnosti a dalších povinností zejména v souvislosti se získáváním souhlasu s dalším zpracováním osobních údajů doporučil ÚOOÚ v Metodice rovněž konkrétní postup pro zpracovatele osobních údajů:

- V příslušném dokumentu, samostatně ujednání o zpracování osobních údajů či v odpovídající části obchodních podmínek je nutno definovat a popsat účely, pro které hodlá správce, podnikatel, osobní údaje zpracovávat.

- Poučit subjekt údajů (zákazníka) o tom, zda je poskytnutí osobních údajů povinné či dobrovolné, tj. zda jsou poskytovány na základě souhlasu, či zda má právo je zpracovávat na základě některého jiného právního titulu upraveného zákonem.

- V případě, že poskytnutí osobních údajů je povinné, musí být o tom subjekt údajů informován a zároveň musí být poučen o následcích odmítnutí poskytnutí osobních údajů (kdy obvyklým následkem je neuzavření smlouvy). Text sdělení pro zákazníka musí být stručný, výstižný, pochopitelný a úplný, bez nadbytečných informací. V případě, kdy zpracování bude probíhat na základě souhlasu, je dle § 5 odst. 4 OchOsÚ nad rámec obecné informační povinnosti nutno doplnit i údaj o době, na kterou je souhlas s předmětným zpracováním osobních údajů poskytován.

- Informační povinnost je nezbytně plnit v celém rozsahu tak, jak je vyžadována zákonem, nikoliv např. pouze obecnými formulacemi, a dále jasně a jednoznačně tak, aby informace byly pro obvyklého zákazníka pochopitelné.

- Ke každému účelu, případně k jejich množině, je nezbytné uvést informace o zamýšleném zpracování osobních údajů (dle § 11 odst. 1, 2 OchOsÚ). Správce je tak obecně povinen subjekt údajů informovat o tom, za jakým účelem a v jakém rozsahu budou údaje zpracovávány, kdo a jakým způsobem tak bude činit, komu mohou být údaje dále zpřístupněny, a dále o právu subjektu údajů na informace o zpracování jeho osobních údajů a na námitku proti nesprávnému nebo neoprávněnému zpracování jeho údajů.

Metodika zdůrazňuje, že souhlas se zpracováním osobních údajů je dle zákona svobodným a vědomým právním jednáním. Pakliže některou z těchto náležitostí nesplňuje, tedy není svobodným, např. tehdy, když je uzavření smlouvy podmíněno zákaznickovým souhlasem s nikoliv nezbytným zpracováním údajů (např. pro marketingové účely), či pokud před vyjádřením souhlasu nebudou subjektu údajů poskytnuty relevantní informace o zpracování údajů, bude se jednat o vadné právní jednání. Souhlas, který není svobodným anebo vědomým (informovaným) úkonem, není platným právním titulem ke zpracování osobních údajů. Pokud správce nedoloží, že předmětné zpracování může provádět na základě jiného právního titulu, bude jako celek od počátku nezákonné.

Téhož dne, tedy 8. 4. 2015, vydal zástupce veřejné ochránčyně práv S. Křeček informaci o výsledku šetření Ministerstva financí („MF“) s konstatováním, že ministerstvo při schvalování všeobecných obchodních podmínek stavebních spořitelů nedostatečně kontroluje, zda jsou v souladu s právním řádem jako celkem, nikoliv jen se zákonem o stavebním spoření, a tímto jednáním fakticky umožňuje, aby byla práva klientů poškozována.

Zástupce ochránčyně zjistil, že MF schvaluje všeobecné obchodní podmínky stavebních spořitelů vždy, když formálně splňují požadavky zákona o stavebním spoření (tj. když formálně obsahují podmínky uzavírání smluv, jejich změn a ukončení, podmínky pro získání úvěru ze stavebního spoření apod.). Při vydávání souhlasu již však nezkontroluje, jestli obsah jednotlivých ustanovení všeobecných obchodních podmínek není v rozporu s jinými právními předpisy, např. se zákonem na ochranu spotřebitele. V praxi tak dochází i k tomu, že podmínky schválené ministerstvem mohou obsahovat neplatná či nicotná ustanovení, nebo ustanovení poškozující práva klientů spořitelny. Tento postup nemá dle zástupce ochránčyně oporu v zákoně, zcela popírá smysl schvalování všeobecných obchodních podmínek ministerstvem a je v rozporu s legitimním očekáváním účastníků stavebního spoření. Výsledkem může být klamání klientů. Podle zástupce ochránčyně je nepřijatelné, aby ministerstvo schvalovalo obchodní podmínky, které poškozují práva účastníků stavebního spoření a jsou v rozporu např. s občanským zákoníkem či zákonem na ochranu spotřebitele, a svůj postup odůvodňovalo pouze tím, že nezjistilo rozpor se zákonem o stavebním spoření.

MF se závěry zástupce ochránčyně vyslovilo nesouhlas a uvedlo, že postupuje v souladu s právními předpisy. Argumentuje tím, že ze zákona o stavebním spoření jednoznačně nevyplývá, jak má při schvalování všeobecných obchodních podmínek stavebních spořitelů postupovat. Ministr financí vyslovil přitom přesvědčení, že ministerstvo není oprávněno hodnotit obsah ustanovení v podmínkách stavebních spořitelů. Neplatnost, resp. nicotnost ustanovení má podle ministra jen soukromoprávní důsledky, tj. v praxi může klient neplatnost smlouvy napadnout žalobou. Zcela přitom opomíjí např. poskytování státní podpory stavebního spoření. Nicméně, MF do budoucna zvažuje změnu zákona o stavebním spoření, aby působnost ministerstva při schvalování všeobecných obchodních podmínek stavebních spořitelů odpovídala současné praxi ministerstva (tj. posuzování souladu všeobecných obchodních podmínek stavebních spořitelů pouze se zákonem o stavebním spoření).

ČNB: K novele zákona o spořitelních a úvěrních družstvech

Česká národní banka („ČNB“) dne 16. 4. 2015 vydala informaci o důsledcích novely zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (vyhlášené pod č. 333/2014 Sb.) na úročení vkladů členů družstevní záložny.

ČNB v informaci uvádí, že od 1. 7. 2015 nebude možné, aby souhrn vkladů člena spojený s úrokem nebo obdobnou výhodou, které člen vložil do družstevní záložny 1. 7. 2015 nebo později, překročil desetinásobek souhrnu jeho splaceného základního členského vkladu a splaceného dalšího členského vkladu.

Pro vklady, které člen vložil nebo vloží do družstevní záložny před 1. 7. 2015, platí zvláštní režim při uplatnění pravidla desetinásobku (tj. souhrn zůstatků vkladů člena spojený s úrokem nebo obdobnou výhodou nesmí překročit desetinásobek souhrnu jeho členského vkladu).

ČNB zároveň – s ohledem na to, že družstevní záložny nabízejí i vkladové produkty, u nichž vkladové období zasahuje do období po 1. 1. 2018 – upozornila, že v případě, kdy členové nových družstevních záložen do 30. 6. 2015 uzavřou smlouvu o vkladovém produktu (např. smlouvu o termínovaném vkladu